

Àmbits de la innovació pedagògica

La innovació pedagògica ha de respondre a una demanda social objectiva i alhora compatible amb el marc dels valors i principis rectors que estableix la Llei d'Educació de Catalunya. En aquest marc, la innovació pedagògica ha d'orientar-se a finalitats concretes, explícites i mesurables, i estar associada a la millora de resultats i a l'èxit escolar. Aquestes finalitats poden englobar-se en tres àmbits d'actuació.

- **Àmbit 1. Metodologies i recursos per a la millora de l'ensenyament i aprenentatge**

La innovació que afecta els processos d'ensenyament i aprenentatge es produeix fonamentalment a l'aula i al centre educatiu. Efectivament, és en aquests llocs on es poden produir els canvis més perceptibles, identificables i significatius. Actualment, la innovació s'identifica amb nous recursos, eines i pràctiques pedagògiques adreçades a desenvolupar les competències que l'alumnat necessita per al seu èxit personal, acadèmic i professional. En termes generals, aquestes pràctiques s'emmarquen en models pedagògics que situen l'alumne com a actor principal del seu aprenentatge i que atorguen al professor el rol de motor i guia de l'alumnat durant aquest procés. Responen a aquest model les metodologies d'aprenentatge integradores, de caràcter vivencial i experimental, que afavoreixen el desenvolupament de les capacitats i les competències de l'alumnat.

Des d'aquest punt de vista poden ser considerats pràctiques i recursos per a la innovació educativa aquelles que reforcin o impulsin el treball col·laboratiu i cooperatiu entre l'alumnat, que fomentin la seva creativitat i el seu esperit crític, que incideixin en aspectes de la seva educació emocional i que incorporin els recursos

tecnològics adients.

D'altra banda, el fet de viure immersos en una societat globalitzada fa necessàries pràctiques educatives que, partint de l'anàlisi de la realitat local més pròxima, permetin a l'alumnat adoptar una posició crítica davant el món, desenvolupant una consciència global que els permeti exercir una ciutadania responsable, sobretot tenint en compte que un altre dels trets identitaris de la societat actual és la seva diversitat (ètnica, lingüística, religiosa, cultural...), la qual ha de ser percebuda, en termes generals, com una riquesa i una font d'oportunitats, però també com un repte per garantir una societat plural i cohesionada. Fomentar la innovació en tots aquests àmbits (l'educació inclusiva, l'educació intercultural, el desenvolupament de la consciència global i l'increment de la competència plurilingüe i pluricultural de l'alumnat) és clau per al creixement personal dels alumnes i per a la formació d'una ciutadania democràtica, respectuosa i tolerant que integri adequadament tots els seus ciutadans.

Els nous models d'ensenyament derivats de la innovació educativa han d'anar acompanyats d'eines i metodologies que millorin el procés d'avaluació. Aquest és un

aspecte indispensable en l'evolució de l'actual didàctica dels processos d'ensenyament-aprenentatge, que ha d'avançar cap a l'aplicació de metodologies més actives i participatives, en què l'aprenent esdevé el protagonista del procés d'aprenentatge. Per aconseguir-ho, caldrà situar l'avaluació al principi d'aquest procés, com a motor i vàlvula reguladora, fomentant mètodes d'avaluació que encaixin de manera coherent amb el nou model d'ensenyament que s'està construint.

L'objectiu és que, com a resultat del seu procés d'aprenentatge, l'alumnat esdevingui competent, és a dir, que tingui la capacitat d'aplicar els coneixements i les habilitats apreses per resoldre problemes i proposar solucions en diferents contextos. Aquesta capacitat és essencial per donar resposta a la demanda d'aprenentatge continuat que la societat de la informació i el coneixement reclama als seus ciutadans.

- **Àmbit 2. Organització i gestió educativa**

Els elements essencials de tota organització són els objectius clars i compartits, el compromís de les persones que la integren i la coordinació i planificació de les activitats que s'han de dur a terme per assolir els objectius.

És recomanable l'establiment d'un lideratge distribuït que doni veu i comprometi tots els agents; que sàpiga crear espais de debat constructiu; que reconegui les fortaleses individuals, les bones pràctiques educatives i bons processos d'aprenentatge; que fomenti la motivació personal, el desenvolupament professional i el sentit de pertinença i de responsabilitat.

Un centre que treballa per a la millora dels aprenentatges de l'alumnat, tot cercant respostes als reptes educatius, necessitarà utilitzar eficaçment els recursos que té al seu abast, tant els interns com els de l'entorn, i li caldrà potenciar una cultura d'integració, d'estreta col·laboració entre l'equip de docents per poder donar respostes eficaces, imaginatives i flexibles davant els reptes educatius i els esdeveniments.

En relació als recursos interns, els centres organitzativament eficaços combinen les reunions de coordinació organitzativa amb les pedagògiques, amb l'objectiu d'elaborar propostes educatives cohesionades i coherents que donin impuls i singularitat al projecte educatiu del centre; planifiquen temps i espais educatius per assolir els objectius de millora; utilitzen eines d'avaluació dels plans d'acció per a la millora dels aprenentatges de l'alumnat amb l'objectiu de fer-los més realistes i sostenibles. Aquesta avaluació ha de permetre una valoració reflexiva i crítica de les actuacions dutes a terme i reorientar els processos, per tal d'afavorir una millora no només en els resultats.

La gestió i l'organització curricular també han de donar resposta a aquesta concepció globalitzadora dels aprenentatges. Han de permetre diversitat en els agrupaments dels alumnes i en l'organització i adaptació dels espais i dels horaris, de manera que s'afavoreixin aspectes com el treball en grup, l'experimentació, el treball per projectes, entre d'altres.

Aquest àmbit té, també, una relació directa amb l'aprofitament d'espais del centre de manera que permetin i provoquin la comunicació, la creació i l'intercanvi i la reflexió entre els membres de la comunitat educativa. Aquests espais han d'afavorir la interacció i ser prou flexibles com per poder organitzar dinàmiques de treball diverses.

- **Àmbit 3. Relació i cooperació amb la comunitat educativa i l'entorn**

La innovació pedagògica orientada a l'èxit escolar és fruit de la participació i implicació de tots els agents de la comunitat educativa en sentit ampli: escola, família i entorn.

La innovació pedagògica vinculada a l'entorn s'inscriu en el marc de la col·laboració entre la institució escolar i altres entitats com les d'àmbit cultural, l'administració local o el món empresarial per tal de connectar els aprenentatges formals, no formals i informals. El repte principal d'aquest tipus de col·laboració consisteix en identificar necessitats, situacions i contextos d'aprenentatge on millor es complementin els recursos i les metodologies pròpies de cada institució, per tal d'aprofitar de forma òptima totes aquestes experiències educatives.